

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres ref.
16/4794-

Vår ref.
16/2111-18 673.00/BEST

Dato:
Oslo, 24.10.2016

Høring - Forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger ved offentlige anskaffelser

Etter påtrykk fra partene i arbeidslivet la regjeringen frem en strategi mot arbeidslivskriminalitet i januar 2015. Strategien setter frem ulike virkemidler for å bekjempe arbeidslivskriminalitet og styrke innsatsen for det seriøse arbeidslivet. Et av disse virkemidlene er krav om bruk av lærlinger ved offentlige anskaffelser.

LO var derfor svært fornøyd med at det i forslaget til ny lov om offentlige anskaffelser (Prop. 51 L (2015-2016)) som ble fremmet for Stortinget våren 2016, ble hjemlet en bestemmelse om krav om bruk av lærlinger på offentlige kontrakter.

Som departementet selv påpeker vil dette kunne bidra positivt på flere områder. I tillegg til å fremme ryddige og seriøse arbeidsforhold, kan det føre til bedre rekruttering og gjennomføring i fag- og yrkesopplæringen. Det er i dag betydelig mangel på læreplasser innenfor flere lærefag. Samtidig er det viktig å sikre tilstrekkelig kapasitet for godkjenning av nye lærebedrifter ved fylkeskommunale godkjenningsmyndigheter, og at disse gjør kvalitativt gode godkjenninger av lærebedrifter. Det må unngås at klausulen skal kunne bli årsak til useriøse læreforhold eller en "proforma" tilnærming for å kunne delta i anbudsrunder.

I Stortingets høring om det nye anskaffelsesregelverket og den nye bestemmelsen om lærlinger advarte LO mot å uthule bestemmelsens gjennomslagskraft gjennom for mye begrensninger i forskriften.

I det foreliggende forslaget til forskrift mener vi departementet går for langt i en slik avgrensende retning. Særlig gjelder det i forhold til forslaget om å benytte den høye EØS-terskelverdien for kjøp av varer og tjenester som terskelverdi for forskriften. Men vi har også enkelte andre merknader:

Til § 3: Hvem forskriften gjelder for

LO forstår det slik at departementet ønsker en trinnvis tilnærming med en avgrensning til tjeneste- og bygg – og anleggskontrakter. LO mener det kan gi større effekt i antall læreplasser om forskriften også blir gjort gjeldende for kommunale foretak og offentlig heleide aksjeselskap. Særlig gjelder dette hvis det høstes gode erfaringer med regelverket.

Til § 5: Terskelverdi og krav til kontraktens varighet:

Departementets forslag til terskelverdi på 1,1/1,7 millioner kroner for at lærlingklausulen skal gjøres gjeldende, er etter LOs vurdering for høy. Det vil i praksis bety at svært mange innkjøp ikke vil bli berørt slik at hensikten med regelverket blir uthullet. LO mener en mer rimelig terskelverdi er 500 000 kroner. Vi vil påpeke at det sjelden er kontraktens verdi eller varighet alene som er avgjørende for om det er hensiktsmessig med lærlinger. Som departementet selv påpeker er arbeidets art vel så relevant. Ideelt sett burde kravene derfor være knyttet til funksjon.

Departementet foreslår at bestemmelsen kun skal gjelde for kontrakter med mer enn tre måneders varighet. LO er bekymret for at kontrakter kan bli unntatt ved å bevisst sette kontraktens varighet til mindre enn tre måneder. LO mener at muligheten for unntak ved små kontrakter av lav verdi og kort varighet må presiseres som et mulig unntak i det aktuelle kontraktarbeidet, men ikke som et generelt unntak fra kravet om lærlinger.

Departementet sier at dersom krav om bruk av lærlinger skal anses som forholdsmessig, må kravet ikke begrense konkurransen i større utstrekning enn det som er nødvendig for å ivareta et legitimt formål. LO vil understreke at økende problemer med arbeidslivskriminalitet og mangel på læreplasser er alvorlige samfunnsutfordringer.

LO vil peke på at EU-direktivet om offentlige anskaffelser er meget tydelig på at regelverket kan brukes til å fremme samfunnsmessige hensyn. Dette gjenspeiles også i formålsparagrafen i det norske regelverket.

Bestemmelsen er ment som et kraftig signal til medlemslandene om at sosiale hensyn er styrket og at sosiale hensyn til en viss grad skal inntas i alle anskaffelseskonkurranser.

Til § 6: Plikt til å stille krav om bruk av lærlinger

Oppdragsgiveres plikt bør gjelde alle ledd i leverandørkjeden. Høringsnotatet bruker begrepet "leverandør" og kravet er ment innfridd dersom hoved- eller underleverandør har lærling på prosjektet.

Til § 7: Særlig behov for læreplasser

LO er enig i at det må utarbeides et system for oppdragsgiver som gjør det enkelt å undersøke behovet for læreplasser i de ulike fagene. Kravene bør også kunne oppfylles gjennom å satse på voksenalrlinger fra egen arbeidsstokk av ufaglærte.

Utdanningsdirektoratets statistikk angir læreplassbehovet som konsekvens av elevens søkning. Elevens søkning er ikke alltid i tråd med arbeidskraftsbehovet. LO mener bransjenes/sektorenes behov for lærlinger også må reflekteres i statistikken. Vi tilrår at det gjøres en helhetlig vurdering i samarbeid med partene i arbeidslivet, for eksempel i SRY, og som legges til grunn.

Til § 8: Utenlandske leverandører

For å unngå omgåelse må kravene være tydelige også ovenfor utenlandske leverandører.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Are Tomasgard
(sign.)

Stein Reegård

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.